

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נג.

עין משפט
נר מצוה

למאן א ב מיי פ"ח מהל
עבודת כוכבים ה"ט
סמך לאון מה טו"ש"ע י"ד
ס"י קמו ספיק א'
ג מ מיי שם סג' י טור
ש"ע שם ספיק ז'
מא ד מיי שם טו"ש"ע
שם ספיק ח'
מב ד מיי שם טו"ש"ע
שם ספיק ז'
מג ו מיי שם טו"ש"ע
ספ"ח מ' ו"ט"ש:
מד ז מיי שם פ"ח הלכ'
ה סמך שם טו"ש"ע
שם ספיק ג'
מה ח מיי שם פ"ח
הלכ' י סמך שם פ"ח
טו"ש"ע שם ספיק ט':

(א) [מסופ' פ"ח ה"כ]
(ב) [נעל מ"ג] א [נעל]
מ"ד: (ד) לקמן פ"ח: [בכורות
ג"א: (ה) [מסופ' פ"ח ה"ב
ע"ש:] (ו) [ש"ן לעמ'
הקודם]

גליון הש"ס
תוס' ד"ה אבל. לאו
דוקא צורף. ע"י לעיל מג
ע"פ מ"ה א"ר:

הגהות הב"ח

(א) גמי לא נרכה אלא
ש"ס ל: (ב) שם כנסת
רקק בפניה: (ג) גמי בן
בוו וזין ב"ו מחלוקת
(ד) ר"ש ד"ה א"ר ה"ל
והי' והיא גופיה נמי לא
לאטריק' לאשמעינן:
(ה) ד"ה דברי ותי' מכלל
הדבריו נמי: (ו) ד"ה
א"ר ר"ש ד"ה א"ר ה"ל
והי' והיא גופיה נמי לא
לאטריק' לאשמעינן:
(ז) ד"ה ונתן צורף ותי'
מימך אמר אידידי דרביה
הי' קריין ה"ל צורף: (ח) ד"ה
א"ר ר"ש ד"ה א"ר ה"ל
והי' והיא גופיה נמי לא
לאטריק' לאשמעינן:
(ט) ד"ה א"ר ר"ש ד"ה א"ר
ה"ל והי' והיא גופיה נמי לא
לאטריק' לאשמעינן:
(י) ד"ה א"ר ר"ש ד"ה א"ר
ה"ל והי' והיא גופיה נמי לא
לאטריק' לאשמעינן:
(יא) ד"ה א"ר ר"ש ד"ה א"ר
ה"ל והי' והיא גופיה נמי לא
לאטריק' לאשמעינן:

תורה אור השלם

1. ועבר בה נקשה ר"ע
והיה כי ירעב והתקצף
וקלל במלכו ובאלהיו
ופנה למעלה וכתב בבריה
ואל ארץ יביט והנה
זרה וחשכה מעוף צוקה
מקדוה:

ישעיהו ה טא כב

רבינו חננאל (המשך)

עבר לה הכי כי הדר
ומשכבתו במתו והדר
ועבר לה כדמתיב והיה
כי ירעב והתקצף וקלל
במלכו ובאלהיו ופנה
למעלה וכתב בבריה
ואל ארץ יביט והנה
זרה וחשכה מעוף צוקה
ואפילה מנודח: פ"ס
מכרה או משכנה ו' אומר
ביטל וכו"א לא ביטל.
איבעיא להו כשמכרה
לצורף ישראל מחלוקת ר'
וחכמים. אבל אם מכרה
לצורף עובד כוכבים דברי
הל' לא ביטל. או
למלא בין בזה ובין
בזה מחלוקת. ת"ש דאמר
ר' נרנאי דברי לרבנן
בשם ר' הל' ופרקינן כי אמרין
מייתיב ה"ל וקלוק גרוטאות
מן העובדי כוכבים ומצא
בהן עבודת כוכבים אם
עד שלא נתן מעות משך
הרי זה יחזיר. משנתן
מעות משך ויליך לים
המלח. אי אמרת בשלמא
בצורף ישראל אם מכרה
לו פליגי. ורבנן אמרי לא
ביטלה. האי מנא רבנן היא
ומשום הכי כיון שקנאה
ויליך לים המלח שעייין
לא ביטלה. ויכין שקנאה
ישראל אין לה בטילה
עולמית. אלא אי אמרת
מכרה לצורף ישראל דברי
הל' ביטלה. אמאי ויליך
ליים המלח. הא כבר
ביטלה. ופרקינן כי אמרין
דיה בצורף ישראל ד"ה
ביטל א' כפיירוש עבודת
כוכבים. אבל הכא אדעתא
אבל גרוטאות זבין אבל
אדעתא עבודת כוכבים
לא זבין. פ"י גרוטאות
שיבירי ל"ח מתכות: ת"ך
לזה עליה או שנפל
עליה מפולת או גנבה
לסתין או הניחה בעלים
והלכו להם למדינת הים.

(א) אולי י"ל אם מכרה צורף
אדעתא עבודת כוכבים וכו'.

אבל בצורף ישראל. * לאו דוקא צורף דלפ"י שאינו צורף נמי
דכל ישראל לגבי עבודת כוכבים כצורפי' מדמתיב מחלוקת
גרוטאות ואי כשאינו צורף אסור מאי קפידך דלמא כשאינו צורף
איירי אלף אידי דנקט צורף עובד כוכבים נקט נמי צורף ישראל:
א"ר דלמא בין ב"ו ובין ב"ו מחלוקת.

פירוש וה"ק אף צורף ישראל
הריצ"ן גריס תיקו והדר גריס מיתבי
א"ר נרנאי כו' ומותיב למ"ד מחלוקת
צורף עובד כוכבים אלמא צין צ"ו
וצין צ"ו מחלוקת אבל ליכא למימר
לדמיפטע צעין אחי וקא מוכח
דמתרייהו פליגי כדשמע מתוך
פ"ה דל"כ כי קמשי לדמות (א)
שאין דוקא ולא פליגי אלף כדא"כ
ללומר לצורף עובד כוכבים א"כ
תקשי למ"ד צורף ישראל פליגי והוה
ליה למימר מינח למ"ד צורף עובד
כוכבים מחלוקת אלף למ"ד צורף
ישראל דוקא מחלוקת היכי לשיני
דאין לומר דלישני נרנאי דברי לי
במכרה לחזלה ודברי חזריי במכרה
לעודנה דהכי הוה ליה לשנויי ועוד
דאין זה מעין מקומות אחרים שהמוכר
הספיה (צ"ג דף ע"ג.) גבי הקדש
וכן צפרק קמא לחולין (דף י"ג.) גבי
אשפה שצטוק ומיהו יש ליישב הגירסא
כמו שהיה צספרים וכו"ה ואל לפשטן
הצעיף וקאמר הכי ת"ש א"ר נרנאי
כו' אלמא צורף ישראל נמי פליגי
ואפישפט צעין צין צ"ו וצין צ"ו
פליגי ותקשי לשיני צ"ו צורף עובד
כוכבים דוקא פליגי דלא אחיא
צרימא (י) כפשטיה דמי וכו' לומר
אפי' למ"ד דצורף עובד כוכבים
דוקא פליגי יש לפרש הצרימא כן
ומיהו הפשיטות לא נדחית דלמ"ד
צורף ישראל פליגי והא אף צורף
ישראל קאמר וי"ל דזהו עיקר דודאי
הפשיטות לא נדחית לצרימא
הריצ"ן נמי יש להקשות אמאי קאמר
תיקו הא (ב) כמ"ד צורף ישראל מחלוקת
אי אפשר ליישב הצרימא אם לא
שאמר צין צ"ו וצין צ"ו מחלוקת ולא
קשיא דקאמר תיקו ופשיט צמר הכי
דכ"י אשחן צפרק צמל (דף ס"ג.)
גבי ציאל דפגס מעיקרא מחלוקת
דקימא צמיקו וזמר הכי פשיט ליה:

אם
לעובדה אבל לחבלה מודו לי מיתבי (א) החלוקה גרוטאות מן העובדי כוכבים
ומצא בהן עבודת כוכבים אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר אם משנתן
מעות משך ויליך לים המלח אי אמרת בשלמא בצורף ישראל מחלוקת הא
מני רבנן היא אלא אי אמרת בצורף עובד כוכבים מחלוקת אבל בצורף
ישראל דברי הכל ביטל הא מני שאני התם דאדעתא אבל בצורף
אדעתא דעבודת כוכבים לא זבין תנו רבנן (ב) לזה עליה או השנפלה
עליה מפולת או שגנבוה ליסטין או שהניחיהו הבעלים והלכו למדינת הים
אם

לשומעי מחלוקתינו מדברי חזריי אלף
לפרושי פלוגתייהו אחא ולאשמעינן דצורף עובד כוכבים הוא דפליגי וה"ק נרנאי דצריי ומודיס הס ל כשמכרה למי שעמדי
לחזלה שדברי חזריי כשמכרה לעובדה הי' ולישנא דמלחא דיקא הי' מדלח קמני ונרנאי דברי חזריי אלף ודברי חזריי מכלל דנרנאי
דרישא לחזריי קאמר דנרנאי הלכך אי הוה מני סיפא ונרנאי הוה משמע ונרנאי דברי חזריי לי בלעובדה וא"כ צמאי פליגי: גרוטאות.
שבירי כספיים: אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר. לעובד כוכבים ויצטלנה ואחר כך אם ירצה יקנה ממנו. ואע"ג דמשך לא
אמרין עבודת כוכבים של ישראל היא (א) ואינה צטיילה דהא משיכה צטעות הואי דלא ידע שיש צהן עבודת כוכבים: אם משנתן
מעות משך ויליך. הטאה לים המלח ואין ראוי להחזירה לעובד כוכבים וליטול מעותיו ואע"ג דמשיכה צטעות הואי כיון דיהיב דמי
כי הדר שקליניהו מייחזי כמאן דמוצן. אלמא אע"ג דזבין עובד כוכבים לישראל קמני אסורה דלא צטלה: אי אמרת בשלמא כו' אלף אי
אמרת לצורף ישראל דברי הכל צטלה הא. מתניתין דישראל הוי לוקח וקמני ויליך לים המלח מני: שאני הסם דהאי עובד כוכבים אדעתא
לעובד כוכבים לא זבין. לא ידע שיש שם עבודת כוכבים אלף היכא דזבין עבודת כוכבים לצדה לצורף ישראל דברי הכל צטיילה מדעתו:
לזה עליה. עובד כוכבים אפילו מצורף ישראל: או שנפלה עליה מפולת. ואינו חש לפנותה: או שגנבוה ליסטין. ואינו ממזר אחריה:

כמלחמת

א"ר הילן לא נרכה אלף שיש לו. לישראל שומפות צה (י) והא
גופה לא אטריק' לאשמעינן דהא נמי פשיטא שאינו יכול לנטול
חלקו של עובד כוכבים שאפילו שלו אין יכול לנטול אלף למידק מינה
ישראל הוא דלא מצטל חלק העובד כוכבים אבל עובד כוכבים יכול
לצטל חלק עצמו ולא אמרין כי היכי
דחלקו של ישראל לא צטייל חלק של
עובד כוכבים נמי לא צטייל: שיש לו
לעובד כוכבים צה שומפות. אפילו
צטייל עובד כוכבים חלקו והוה
דישראל לא צטייל: וקמ"ל ישראל
אדעתא דנפשיה פלח. ולא מלי צדעת
עובד כוכבים: מתנ"י פחסה.
מיעכה צקורס: גרסה. צטייל סמוז
והשלך: אינה צטיילה. דלפוס שעתא
רתח עלה והדר פלח לה. כל הני
צטיילי עובד כוכבים קמייירי:
גמ' שפחסה צפניה. וקלקל
צורתה: מנהני מילי. דהדר פלח לה:
וקלל צמלו. מקלל את עבודת כוכבים
שלו ומצוה אותה: ופנה למעלה. לכו
למעלה לשמיים: ואל ארץ יציע
חזור ועובד עבודת כוכבים שלו:
ועירי משמיה דרבי יוחנן ור' ירמיה
בר אבה משמיה דרב. פליגי צטעמא
דמתני': סתם לוקמי מתכת צורפס
הן: צורף עובד כוכבים. שמכרה
עובד כוכבים לצורף חזירו הסם
קאמרין רבנן דלא צטלה דקצר המוכר
כיון דלוקח זה עובד כוכבים הוא
פלח לה ולח צמר לה: אלף. מכרה
עובד כוכבים לצורף ישראל מסתמא
צטלה מדעתיה למידע ידע דהאי
צמר לה: נרנאי דברי שמכרה לחזלה.
דצטייל: ודברי חזריי. דלא צטייל
כשמוכרה לעובדה. ומדקמני נרנאי
דברי צהא אלף דברי חזריי אין
נרנאי צה מכלל (א) דחזריה נמי צלחלה
פליגי ומדקאמר נרנאי דברי חזריי
בלעובדה אלף דברי חזריי אין נרנאי צה
מכלל דאיהו נמי עלה פליגי וה"ק איני
שמעתי צשתיהן צטייל והן שמעו
צשתיהן לא צטייל ונראתי שמעתי
משמעות חזריי צלחלה ושמעתי
חזריי משמעותי בלעובדה: אינימא
לחזלה משם. (י) סתמנה ע"מ
לחזלה: מ"ט דמ"ד צטעל בלעובדה
הא צדייא אמר ליה לשם עבודת
כוכבים אלמא לא אפקיה מוכר מכלל
עבודת כוכבים: ומ"ט דמ"ד לא צטייל.
בלחלה הא דהאי צטלה מדעתיה:
ומנו צורף ישראל והאי סתמא זבין
לזה לעובד כוכבים ופלת לה ור' סבר
כיון לצורף ישראל הוא מידע ידע
האי עובד כוכבים דסתמא חזולי
מחזיל לה ומתייה צכור: לא.

לעולם צורף ישראל אפילו לרבנן
צטייל והאי דקאמר ר' נרנאי דברי
לפרושי פלוגתייהו אחא ולאשמעינן
לחזלה שדברי חזריי כשמכרה לעובדה
הי' ולישנא דמלחא דיקא הי' מדלח קמני
ונרנאי דברי חזריי אלף ודברי חזריי
מכלל דנרנאי הלכך אי הוה מני סיפא
ונרנאי הוה משמע ונרנאי דברי חזריי
לי בלעובדה וא"כ צמאי פליגי: גרוטאות.
שבירי כספיים: אם עד שלא נתן מעות
משך יחזיר. לעובד כוכבים ויצטלנה
ואחר כך אם ירצה יקנה ממנו. ואע"ג
דמשך לא אמרין עבודת כוכבים של
ישראל היא (א) ואינה צטיילה דהא
משיכה צטעות הואי דלא ידע שיש צהן
עבודת כוכבים: אם משנתן מעות משך
ויליך לים המלח ואין ראוי להחזירה
לעובד כוכבים וליטול מעותיו ואע"ג
דמשיכה צטעות הואי כיון דיהיב דמי
כי הדר שקליניהו מייחזי כמאן דמוצן.
אלמא אע"ג דזבין עובד כוכבים לישראל
קמני אסורה דלא צטלה: אי אמרת
בשלמא כו' אלף אי אמרת לצורף
ישראל דברי הכל צטלה הא. מתניתין
דישראל הוי לוקח וקמני ויליך לים
המלח מני: שאני הסם דהאי עובד
כוכבים אדעתא לעובד כוכבים לא זבין.
לא ידע שיש שם עבודת כוכבים אלף
היכא דזבין עבודת כוכבים לצדה
לצורף ישראל דברי הכל צטיילה
מדעתו: לזה עליה. עובד כוכבים
אפילו מצורף ישראל: או שנפלה
עליה מפולת. ואינו חש לפנותה: או
שגנבוה ליסטין. ואינו ממזר אחריה:

מוסף רש"י

פחסה. הנה עליה ישראל
צפנייה. עד דאשמענה
צרתה אלף לא חסרה
כלום (נע"ל ב"ב. ג' גר"ה)
נטיט ונצלה (נע"ל ב"ב. ג' גר"ה)
גרוטאות. חמיטת כסף
(בכורות ג"א.) אם עד
שלא נתן מעות יחזיר.
דלא קנייה ולא מחיט
לעברה (קטן פ"ח)
דמשפיה אינה קנייה
(בכורות ל"ב.) ויליך
הנאה לים המלח.
דעבודת כוכבים ביד ישראל
כיון צטלה מעות אלא
דכין דלא מני לחזרייהו
ולמשקל דמי (קטן פ"ח.)

רבינו חננאל

ב"ר לא נרכה כגון שיש
לו בה שותפות כו'. איכא
דמתני לא אבריייתא. או
שפערן בן מנסיא אמר
עבודת כוכבים של ישראל
אינה בטילה עולמית.
ואפילו יש לעובד כוכבים
בה שותפות וקמ"ל
ישראל מדעתא דנפשיה
פלח לה לעבודת כוכבים.
וכי מבטיל לה עובד
כוכבים לא מבטיל אלא
חוליקא דנפשיה. אבל
חוליקא דישראל לא מצי
מבטיל לה. וירושלמי
עבודת כוכבים שבויה
ישראל אין לה בטילה
עולמית: מתנ"י כיצד
מבטלה. קטר ראש אונה.
קטר ראש חוטמה. ראש
אצבעה. פחסה כגון
השעברי צורת פניה
ונראית כעין טס אצ"פ
שלא חסרה בטילה. אבל
רקק או השתיין בפניה או
זרק בה ציאה לא בטלה.
מאי טעמא דבשעת כעסו